2014-04-05

Universitets- och högskolerådet

Provpass 3

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Verbal del d

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.
Markera tydligt.
Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.
Du får inget poängavdrag om du svarar fel.
Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter.**

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. oblat

A marmorpelare
B silverbricka
C gammalt mynt
D skuldebrev
E nattvardsbröd

2. infria

A berömma
B avlasta
C charma
D uppfylla
E glädja

---

3. algebra

A räkning med heltal
B huvudräkning
C talserie
D procenträkning
E räkning med symboler

4. rationell

A pålitlig
B föränderlig
C sparsam
D lättbegriplig
E förnuftig

---

5. trojka

A diktator
B generalstab
C departement
D tremannavälde
E domstol

6. sporadiskt

A på enklaste sätt
B av en slump
C vid enstaka tillfällen
D av skilda slag
E på ren impuls

---

7. lamell

A kägla
B skiva
C tygbit
D frans
E rulle

8. abonnera

A leverera
B göra tillgänglig
C förhandsbeställa
D komma överens
E återbetala

---

9. rundlig

A riklig
B måttlig
C lämplig
D tillräcklig
E överskattad

10. eutanasi

A bedövning
B självbehärskning
C dödshjälp
D balansrubbning
E aptitlöshet

Flickkonst

Maria Lindberg, Anna Maria Ekstrand och Helene Billgren fick i början av 1990-talet alla gå under beteckningen flickkonstnärer. Begreppet uppfattades som nedvärderande. Men recensenterna använde det ändå.

– De menade att konstnärerna utforskade en flickvärld, något som de manliga recensenterna själva inte kände till och som de ställde sig undrande eller främmande inför, säger Kajsa Widegren, Göteborgs universitet.

Kajsa Widegren har en längre tid intresserat sig för mötet mellan konstnärlig gestaltning och konstruktioner av ”flickan”. I sin avhandling i genusvetenskap *Ett annat flickrum* tar hon sig an de tre konstnärerna, som med sina bilder utmanar traditionella föreställningar om flickor och sexualitet. Sexuella övergrepp är ett av de teman som hon ser i deras verk. Det är ett samhällsproblem som var mycket närvarande i den offentliga debatten under slutet av 1980-talet och början av 1990-talet, och det var något som både konstnärerna och recensenterna måste förhålla sig till. Kring sexuella övergrepp mot barn fanns olika konflikter, exempelvis sådana som handlar om tolkning och tolkningsföreträde.

Kajsa Widegren försöker göra diskursanalys på bilderna. Samtidigt undersöker hon hur recensenterna tagit emot bilderna och hur de med sina texter skapar förståelse och avgränsar tolkningsmöjligheter. Hon menar att betraktaren av bilderna ställs inför tolkningsdilemman som påminner om konflikten mellan å ena sidan en radikalfeministisk diskurs kring flickor som utsatts för sexuella övergrepp och å andra sidan en trovärdighetsdiskurs till försvar för män som anklagas för sådana övergrepp.

Begreppet ”flickkonst” är problematiskt. Att antyda att vuxna kvinnor är flickaktiga i en kultur som premierar vuxen professionalitet kan ha sexistiska motiv.

– I vissa texter används det här begreppet väldigt nedvärderande. Konstnären ses till exempel som en obstinat flicka i sandlådan, och det gör tematiken ogiltig för konsten att ägna sig åt. Det konstnärliga uttrycket blandas samman med frågan om kvotering av konstnärsfältet.

Kajsa Widegren ser ändå att det finns något angeläget i begreppet. Hon använder flickrum och flickrumsestetik som metafor för att utforska flicktematiken utan att underordna någons uttryck.

– I Maria Lindbergs fall handlar flickrummet om hur rumskänslan skapas. Anna Maria Ekstrand använder saker som Barbiedockor och andra leksaker hämtade från flickrummet. Helene Billgrens konst förhåller sig till både tid och rum. Den utspelar sig i ett odefinierat 1950–60-tal, en säkrad zon med möjlighet att vara feminin.

Flickrumsmetaforen är en feministisk metafor. Den är placerad i spänningsfältet mellan Virginia Woolfs ”ett eget rum” som står för frihet och Eve Kosofsky Sedgwicks ”epistemology of the closet” som mer handlar om det slutna rummets osynliggörande. Flickrummet kan ses som ett utrymme där barnet skyddas från vuxnas sexuella aktiviteter, en materiell frizon som tillåter avskiljande från samhällets betvingande normer kring kön och sexualitet, eller en inlåsande garderob som står för en dominant familjestruktur som kan möjliggöra övergrepp.

Jimmy Sand

Uppgifter

11. Vilken uppfattning om begreppet ”flickkonst” överensstämmer bäst med Kajsa Widegrens?

A Det var lämpligt för sin tid men måste idag ges ett radikalt annorlunda innehåll.

B Det är accepterat hos konstnärerna men blir sexistiskt i händerna på konstrecensenterna.

C Det är ett konstgjort begrepp som fått ersätta en seriös och genusinriktad forskning.

D Det kan i sig accepteras och vara användbart men måste hanteras varsamt.

12. Vad är enligt texten innebörden av flickrummet som feministisk metafor?

A Flickrummet är en personlig plats med egen tids- och rumsdimension.

B Flickrummet kan betyda såväl frigörelse som förtryck.

C Flickrummet kan tolkas i genustermer utan moraliska pekpinnar.

D Flickrummet uttrycker den nödvändiga avskildhet där kvinnlig identitet formas.

FORTSÄTT PÅ NÄSTA SIDA »

Skyddsjakt

Remissvar från SOF till Naturvårdsverket

Nu i vår har frågan om nya riktlinjer för skyddsjakt varit ute på remiss.

Sveriges ornitologiska förening (SOF) anser att tillstånd till skyddsjakt ges alldeles för lättvindigt i landet och att myndigheterna ofta inte följer de regler som gäller.

Avgörande i sammanhanget är paragraf 23a i jaktförordningen, som säger att åtminstone ett av fyra skäl måste vara uppfyllt för att tillstånd ska ges. Ännu ett krav är att det inte får finnas någon annan lämplig lösning på problemet.

Granskar vi de tillstånd som ges är det uppenbart att regelverket inte följs. Det gäller alldeles särskilt så kallad sanitär skyddsjakt i samhällen och på soptippar. En kartläggning som SOF gjorde för några år sedan visade att denna typ av skyddsjakt oftare styrdes av intresset hos de jägare som anlitades än av något egentligt behov.

Omfattningen av sanitär skyddsjakt varierar också väldigt mycket från kommun till kommun, trots att förutsättningarna i princip är desamma. En annan studie som vi genomförde vid soptippar i Norrbottens län 2011, visade på samma slappa inställning från den tillståndsgivande myndighetens sida.

SOF:s åsikt är att skyddsjakt som bedrivs av sanitära skäl inte fyller någon egentlig funktion och att den därför bör avskaffas, alternativt förenas med stränga krav gällande villkoren i ovannämnda paragraf i jaktförordningen. Något utrymme för den närmast generella tillämpning som idag förekommer ska inte få finnas.

I de fall där till exempel kråkfåglar och trutar kan uppfattas som ett problem är orsaken nästan alltid brister i renhållningen respektive sophanteringen på tipparna. Med relativt begränsade åtgärder kan ”problemen” lösas.

Så sent som i april i år slog för övrigt Mark- och miljööverdomstolen fast att en råkkoloni inte är en sanitär olägenhet. Fallet gällde en koloni i Helsingborg. En privatperson ville få bort råkorna och drev frågan ända upp till högsta instans.

SOF pekar också på den bristande övervakningen av givna tillstånd. Här måste kraven bli tydligare på att en adekvat uppföljning och kontroll ska göras och dokumenteras. Alltför ofta slarvas det på detta område.

När det gäller skyddsjakt på duvhök vid utsättningsplatser för fasaner kräver SOF att denna kvarleva från gamla tiders rovdjurshat försvinner. Vidare anser SOF att det inte bör vara tillåtet att använda fällor med lockfåglar.

Anders Wirdheim

Uppgifter

13. Vad är en förutsättning för att skyddsjakt ska få ske, enligt textens referat av den gällande lagstiftningen?

A Att skyddsjakten är inriktad på några specifika djurarter.

B Att alla möjligheter förutom skyddsjakt är uttömda.

C Att skyddsjakten utförs av särskilt utsedda jägare.

D Att miljön förbättras som ett resultat av skyddsjakten.

14. Hur vill SOF att skyddsjakt ska tillämpas i fortsättningen, enligt texten?

A På ett mer långsiktigt och effektivt sätt.

B På ett mer resurssnålt och planerat sätt.

C På ett mer förebyggande och flexibelt sätt.

D På ett mer sparsamt och reglerat sätt.

Placebosvar vid smärta

Tidigare förklaringsmodeller inom placeboforskningen har ofta inneburit att patienten varit klart medveten om de verbala instruktioner eller inlärda signaler som triggar placeboeffekter. Inom närliggande forskningsfält finns emellertid växande bevis för att viktiga aspekter av vårt beteende kan utlösas av signaler som inte uppfattas medvetet.

I likhet med studier av omedvetna aspekter av hjärnans belöningssystem och studier av ångest och fobi syftade denna studie till att undersöka om placebo och nocebo (negativ placebo) kunde utlösas omedvetet.

Två experiment utfördes med totalt 40 friska deltagare (24 kvinnor, medelålder 23 år). Deltagarna fick först prova ut en smärtstimulator (värmeplatta 3 x 3 cm) som placerades på underarmen och sedan skatta smärta vid olika temperaturer på en skala från 0 = ingen smärta till 100 = starkast tänkbara smärta. Deltagarna placerades sedan framför en datorskärm och uppmanades att hålla blicken på skärmen och skatta varje smärtstimulering mellan 0 och 100.

I det första experimentet utfördes en inlärningssekvens, där två tydligt synliga bilder föreställande olika neutrala ansikten konsekvent kopplades samman med hög eller låg smärta (medelvärde smärtskattning: hög = 63, låg = 24).

För att testa ifall placebo och nocebo kunde aktiveras av tydligt synliga signaler för hög och låg smärta följdes inlärningen av en testsekvens där samma ansikten visades på skärmen, men denna gång kopplades bilderna samman med en och samma medelstarka temperatur. Resultaten från testsekvensen bekräftade att placebo (minskad smärta) och nocebo (ökad smärta) uppstod när deltagarna såg bilderna för låg respektive hög smärta, trots att temperaturen var densamma (smärtskattning testsekvens: hög = 53, låg = 19).

I det andra experimentet, som utfördes i en ny grupp av deltagare, undersöktes om placebo- och nocebosvar kunde aktiveras trots att de inlärda signalerna för hög och låg smärta presenterats omedvetet. Liksom i det första experimentet användes klart synliga bilder under inlärningssekvensen (medelvärde smärtskattning: hög = 52, låg = 21), men under testsekvensen visades bilderna så snabbt att deltagarna inte kunde särskilja dem. Resultaten visade att lägre smärtskattningar uppstod när deltagarna såg bilden för låg smärta (placebo) och högre vid bilden för hög smärta (nocebo), trots att samma temperatur använts och bilderna presenterats så snabbt att deltagarna inte var medvetna om vilken bild de sett (smärtskattning testsekvens: hög = 44, låg = 25).

Karin Jensen, Martin Ingvar

placeboeffekt = förväntanseffekt, gynnsam medicinsk behandlingseffekt som uppstår trots att behandlingen utförts med preparat utan aktiv substans eller med annan verkningslös metod
noceboeffekt = motsats till placeboeffekt

Uppgifter

15. Vad ville man ta reda på genom de beskrivna experimenten?

A Huruvida placeboeffekter kan komma till uttryck som omedvetna smärtupplevelser.

B Huruvida intryck som uppfattas omedvetet kan ge upphov till placeboeffekter.

C Huruvida placeboeffekter kan uppstå trots att individen är omedveten om dem.

D Huruvida smärtupplevelser kan utlösas som en följd av omedvetna placeboeffekter.

16. Forskarna genomförde två experiment som båda bestod av en inlärningssekvens och en testsekvens. När kunde placebo- och noceboeffekter observeras?

A I det första experimentets båda sekvenser.

B I det andra experimentets båda sekvenser.

C I båda experimentens inlärningssekvenser.

D I båda experimentens testsekvenser.

FORTSÄTT PÅ NÄSTA SIDA »

Barn i skola och fritidshem

Samarbete mellan skola och fritidshem förespråkades redan i SIA-utredningen på 1970-talet. Det blev inte förrän i början av 1990-talet, i samband med skolbarnsomsorgskommitténs uppdrag att ”följa, stimulera och påskynda en utveckling mot en organisatoriskt och pedagogiskt samlad verksamhet för skola och barnomsorg”, som samverkan mer på allvar kom till stånd.

Därefter har skola och fritidshem kommit varandra närmare, och förändringar syns på alla nivåer. Idag är lagstiftning och tillsynsmyndighet gemensam, liksom lokala politiska nämnder och förvaltningar. Allt fler grundskollärare och fritidspedagoger återfinns i samma arbetslag. Det finns både möjligheter och problem med att två verksamheter, med olika traditioner och tidigare olika styrningar, förs samman för att hitta samarbetsformer som ska generera ekonomiska men också pedagogiska vinster.

Monica Hansens *Yrkeskulturer i möte: läraren, fritidspedagogen och samverkan* (1999) och Finn Calanders *Från fritidens pedagog till hjälplärare* (1999) har bidragit till att synliggöra de svårigheter som kan uppstå i mötet mellan yrkeskategorierna samt de motsättningar som finns mellan fritidspedagogernas och grundskollärarnas skilda yrkesinnehåll och yrkestraditioner, status och makt.

Tillsammans med Anita Söderlunds avhandling *Barn i skola och fritidshem: en studie kring samverkan* tillgodoses därmed tre olika perspektiv på integrering och samverkan: Calander ger en intressant och möjlig tolkning, Hansen behandlar pedagogerna och Söderlund studerar barnens eventuella vinster i en integrerad verksamhet.

Anita Söderlunds avhandling är en mycket välkommen studie, eftersom den just fokuserar på barnen och vilka konsekvenser samverkan mellan skola och fritidshem kan få för dem. Huvudsyftet har varit att undersöka huruvida tre olika organisatoriska samarbetsmodeller mellan fritidshem och skola – *integrerade*, *samverkande* och *blandade* skolor – har haft någon betydelse för barnens skolkunskaper, trivsel och allmänna upplevelser av skola och fritidshem, dels kortsiktigt i årskurs tre, dels långsiktigt i årskurs sex.

Söderlund har använt sig av Bromfenbrenners utvecklingsekologiska modell som teoretisk referensram för sin avhandling. Den betonar miljöns betydelse liksom betydelsen av samspelet mellan individ och miljö för individers utveckling. Ett nära samarbete mellan vuxna (t.ex. lärare och fritidspedagoger) kan bidra till att skapa en miljö som befrämjar utveckling.

I sin analys har Söderlund också beaktat barnens socioekonomiska bakgrund. Här har skol- och bostadsområdet använts som mått (förvisso ett grovt mått) och författaren ställer också frågan om det föreligger skillnader bland barnen när det gäller prestationer, trivsel och allmänna upplevelser som kan relateras till vilket område barnen kommer ifrån. Den sista frågeställningen som författaren arbetat med gäller om det finns skillnader mellan barn som haft fritidshem och barn som inte haft fritidshem, när det gäller deras inställning till skolämnen, skolprestationer, trivsel, självförtroende och kamratrelationer.

Det empiriska materialet är hämtat ur bl.a. Skolbomsprojektet, vars övergripande syfte var att utvärdera konsekvenser av olika organisationsformer av samverkan mellan skola och fritidshem, exempelvis elevers skolprestationer och sociala utveckling. Projektet pågick under en fyraårsperiod och bestod alltså av tre delar med fokus på elever, föräldrar och personal, varav Söderlund svarade för insamling, bearbetning och redovisning av resultat som rörde eleverna. Merparten av materialet som används i avhandlingen består av enkäter, som i första hand är besvarade av eleverna. Lärarna har bidragit med skattningar av elevernas kunskaper i skolämnen samt bedömningar av barnens nuvarande sociala kompetens och deras relationer till kamrater.

I studien ingår cirka 1 200 barn från årskurs tre och cirka 300 barn från årskurs sex. Nio olika skolor är representerade och de är valda utifrån de tre olika modellerna (integrerade, samverkande och blandade), vilka återfinns i tre olika bostadsområden, nämligen i innerstad, förort samt förort med hög andel invandrare – mångkulturellt område. *Integrerade skolor* kännetecknas av att personalen arbetar i arbetslag och har gemensamt ansvar för barnens hela dag och termin. Man har gemensam planering minst en gång i veckan, och fritidspedagogen finns minst sex timmar i veckan i klassrummet och grundskolläraren minst sex timmar i veckan på fritidshemmet. *Samverkande skolor* kännetecknas av att man inte arbetar i arbetslag. Man har gemensam planering, dock mer sällan än den integrerade, fritidspedagogen finns i klassrummet men inte lika ofta och grundskolläraren finns inte alls i fritidshemmet. *Blandade skolor* kännetecknas av att det i några klasser förekommer ett närmare samarbete mellan skola och fritidshem, medan det i andra klasser endast förekommer ett sporadiskt samarbete.

Då det gäller elevernas skolprestationer har provresultat i matematik och svenska årskurs tre använts. Söderlund har kompletterat med skattningar gjorda av lärare i årskurs sex. Övriga variabler som förutom skolprestationer återfinns i studien är trivsel, social kompetens,

kamratrelationer och mobbning, demokratifrågor och kontinuitetsfrågor. Här består empirin av elevenkäter och lärarskattningar.

Söderlunds studie ger inga mätbara resultat som visar på skillnader i barns kunskaper i matematik och svenska relaterat till samarbetsformer, inte heller när det gäller trivsel. Däremot framkommer skillnader som går att relatera till den typ av område barnen vuxit upp i. Barn i det mångkulturella området presterar sämre i skolan men tycks trivas bättre både i skola och på fritidshem jämfört med barn från innerstadsområdet. Utifrån lärarnas skattningar av elevernas kunskapsnivåer finns en viss skillnad i slöjd och idrott samt i musik. Barn från integrerade och samverkande modeller ligger över eller mycket över genomsnittet. Lärarna har också skattat hur frimodiga barnen är, liksom hur nöjda de är med sig själva och sina prestationer. Här finns ingen skillnad mellan de olika samarbetsformerna. Dock finns en skillnad mellan barn i årskurs sex som har fritidshemserfarenhet och barn som inte har det. Både i barnens egna och i lärarnas skattningar förefaller det som att barn med fritidshemserfarenhet är nöjdare med sig själva och frimodigare samt har fler kamrater på fritiden än barn med annan erfarenhet. Ger fritidshemspedagogiken barn ett gott självförtroende? För att kunna besvara den frågan hade det varit intressant med en fördjupad diskussion kring fritidshemspedagogiken.

Söderlund har beskrivit de olika skolorna. Jag saknar dock beskrivningar av hur samarbetet mellan fritidspedagoger och grundskollärare faktiskt gått till, för att jag ska få en helhetsbild. Hur påverkar samarbetet barnen? Vilken betydelse har det för barnen att fritidspedagogerna finns med i klassrummet?

Det viktigaste är dock att barns situation och perspektiv görs till föremål för studier. Här har Anita Söderlund tagit ett viktigt steg och jag önskar att hennes studie kommer att följas av fler, som pekar på de konsekvenser samordningen med skolan får för barnen.

Birgit Andersson

Uppgifter

17. Vilket antagande har Anita Söderlund utgått från i sin avhandling?

A Att det kan vara gynnsamt för barns utveckling om vuxna i deras närhet samarbetar.

B Att skillnader i barns socioekonomiska bakgrund kan kompenseras av samarbete mellan olika slags lärare.

C Att barns trivsel i skolan påverkas av deras tidigare erfarenhet av fritidshem.

D Att samspelet mellan barn speglar samspelet mellan hem och skola.

18. Vilken skillnad framhåller textförfattaren mellan de tre studier som nämns i texten?

A Studierna har olika infallsvinklar på samarbetsformerna inom skolan.

B Studierna presenterar olika förslag på samarbeten inom skolan.

C Studierna fokuserar på olika yrkeskategorier inom skolan.

D Studierna analyserar olika elevgrupper inom skolan.

19. På vad grundade Anita Söderlund sin bedömning av elevernas kunskapsnivå?

A Lärarskattningar och intervjuer med eleverna.

B Skolans samarbetsform och elevernas provresultat.

C Lärarskattningar och elevernas provresultat.

D Skolans samarbetsform och intervjuer med personalen.

20. Vilka tre faktorer gav störst genomslag i resultaten i Anita Söderlunds studie?

A Elevernas kulturella bakgrund, kunskapsnivå och sociala utveckling.

B Pedagogisk metod, kunskapsnivå och samarbetsform i skolan.

C Uppväxtmiljö, pedagogisk metod och elevernas kulturella bakgrund.

D Fritidshemserfarenhet, uppväxtmiljö och samarbetsform i skolan.

21. Uppsvinget för vinylskivan sammanfaller med en kraftig ökning av både fildelning och legal, digital musikförsäljning. Och kanske är vinyltrenden delvis ____ den digitala trenden.

A en stegring av
B ett bevis på
C en anledning till
D en motreaktion på

22. Stora delar av världens befolkning är analfabeter och ____ en skriftlig berättartradition. Romankonsten är ju en relativ nymodighet jämfört med det ____ berättandet och musiken.

A avvarar – traderade
B saknar – muntliga
C förmedlar – traditionella
D behöver – uråldriga

23. Åse Hanssons studie visar att detta är en alltför komplex och ____ fråga för att ____ till att gälla katederundervisning eller elevcentrerad undervisning. Både lärarens och elevens ____ i lärprocessen är av avgörande betydelse för en framgångsrik undervisning.

A flerdimensionell – reduceras – engagemang
B sammansatt – förändras – deltagande
C elementär – förminskas – tillvaro
D komplicerad – hänföras – kunskaper

24. Såbädden bereds genom utjämning och ____ av plöjd mark med harv, eller genom fräsning till lämpligt sådjup.

A gödsling
B luckring
C odling
D röjning

25. Det enda sättet för mig som barn att kunna bryta in i samtal var att säga något kul. Det började med att jag en gång oavsiktligt sade något ____ som fick samtalet att tystna. Från den stunden insåg jag att skämt gav mig ____ de vuxnas konversation.

A spontant – förtroende för

B ironiskt – inblick i

C dråpligt – tillträde till

D lakoniskt – övertag över

26. Tillgången på bioråvara är begränsad. Därför måste den ____ på bästa möjliga sätt. Att i energikrävande processer göra etanol av spannmål är inte ____ hållbart. Nya studier visar att sådant bränsle överhuvudtaget inte ger några minskningar av växthusgaser jämfört med bensin, utan i vissa fall till och med ökar ____.

A framställas – biologiskt – förbrukningen

B användas – långsiktigt – utsläppen

C förädlas – ekonomiskt – effekten

D återvinnas – miljömässigt – uttaget

27. Kemisk intolerans innebär att man får kraftiga symptom av vardagliga lukter som andra inte reagerar på. ____ liknar astma och allergi, men de kemiskt intoleranta ____ inte med ökad histaminfrisättning.

A Diagnosen – utsöndras

B Förloppet – hotas

C Symptomen – insjuknar

D Åkomman – reagerar

28. Äntligen stod prästen i predikstolen. Församlingens huvuden lyftes. Så, där var han ändå! Det skulle inte bli ____ denna söndagen såsom den förra och många söndagar förut.

A knäfall

B skyfall

C mässfall

D syndafall

29. Sjukgymnasterna hade hög status, jämförbar med läkarnas. Under 1800-talet var sjukgymnastik en statligt ____ vetenskap, ett ”läkemedel” som ansågs ha stor ____: såväl tuberkulos som gonorré angreps med sjukgymnastik.

A censurerad – verkan

B verifierad – utbredning

C oberoende – frihet

D sanktionerad – räckvidd

30. De stycken som beskriver äventyren på land är rätt monotona och ibland närmast pojkboksartade, medan skildringen av naturen och särskilt havet faktiskt ____ en litterär talang.

A röjer

B anar

C hyllar

D formar

AND HERE ARE SOME SHORTER TEXTS:

Tourette's Syndrome

There is no known cure for Tourette's syndrome, but several treatment options exist. Medications which block the action of the chemical messenger dopamine have been found in studies to be effective in reducing the frequency and intensity of tics. Preliminary evidence suggests that some behavioural therapies, especially habit reversal, can be helpful for Tourette's disorder; it is not known whether combining these techniques with medication yields an additive benefit. Habit reversal teaches patients to become aware of the premonitory urges preceding tics and to learn and practice muscular actions incompatible with their tics.

Question

31. What is suggested here?

A A new remedy has been discovered and tested for easing unwanted behaviour in patients with Tourette's syndrome.

B Conventional drugs in combination with psychological treatment might have an effect on patients with Tourette's syndrome.

C Dopamine has been found to help patients with Tourette's syndrome.

D Habits seem to play only a minor role for patients with Tourette's syndrome.

Sopranos

The much-parodied large Wagnerian soprano, resplendent in a horned helmet, may soon be a fond operatic memory. Pundits are hailing the birth of a new breed of female opera singers – all of them sylphs. At the world-renowned Salzburg festival, the heaving bosom of a traditional, generously proportioned opera diva has been replaced by slim waists and scanty outfits. The streets and shop windows of the Austrian city are papered with posters celebrating svelte figures of international stars that have flown in to sing. And three of them together would fit inside the voluminous costumes once worn on stage by great singers such as Joan Sutherland and Montserrat Caballé.

Question

32. What is the main point in this text?

A Wagnerian sopranos are usually rather big.

B Sopranos at the Salzburg festival need to be well-built to fit into their costumes.

C Today's famous soprano singers are mostly slender.

D Very few present-day sopranos can match Joan Sutherland and Montserrat Caballé.

FORTSÄTT PÅ NÄSTA SIDA »

Gripping Yarns

We are all captivated by a good story. Like language, religion and music, stories are found in all cultures; they are part of what makes us human. Much of our conscious thought takes the form of an internal narrative in which we try to understand ourselves and our actions. We tell stories to make sense of the world, to communicate, and to influence and manipulate other people.

New researchers' efforts are starting to reveal how stories affect us mentally and physically. As well as throwing new light on human psychology, their discoveries have practical potential.

The neuroscientist Michael Gazzangia has shown that the left hemisphere is specialised for interpreting our feelings, actions and experiences in the form of narrative. We also seem to use storytelling to reconcile our conscious and subconscious thoughts – as, for example, when we make choices based on subconscious reasoning and then invent fictions to justify and rationalise them.

Given the central role of internal narratives in human psychology, it is hardly surprising that stories told by other people also have a hold on us. In fact, the two modes of storytelling have a great deal in common. It would appear that we don't just tell stories to make sense of ourselves; we actually adopt the stories of others as though we were the protagonist.

Brain-scanning research seems to confirm this. When a research team of Washington University, Missouri, ran functional magnetic resonance imaging scans on people reading a story or watching a movie, they found that the same brain regions that are active in real-life situations fire up when a fictitious character encounters an equivalent situation. What is more, the brain responds in the same way whether the story is in the form of words on a page or a realistic action video. The mental mechanisms evolved over millennia to interpret a spoken story seem to have no problem adapting to new media.

Stories can also manipulate how you feel, as anyone who has watched a horror movie or read a Charles Dickens novel will confirm. But what makes us empathise so strongly with fictional characters? Paul Zak from Claremont Graduate University, California, thinks the key is oxytocin, a hormone produced during feel-good encounters. As a pioneer in oxytocin research, Zak has developed various ways to stimulate its release. The most potent so far is an emotionally charged story. Getting volunteers to watch a 5-minute video telling the story of a 4-year-old boy with terminal brain cancer increased oxytocin levels an average 47 per cent compared with others, who saw an emotionally neutral film about the same boy going to the zoo. The change in oxytocin correlated with their degree of empathy.

Whether or not stories are processed in the reward centres, there is no doubt that we can become engrossed in them at the expense of other more pressing activities. From an evolutionary perspective, this suggests narrative must have some survival benefits. So what might these be?

One reason may be that stories allow us to try out ideas and imagine what might happen if we made different, perhaps more risky, choices. Another possibility is that stories act as social glue, binding people together in a common identity that is forged as they share the ideas and emotions prompted by narratives. Supporting this idea, Uri Hasson of Princeton University has found the same pattern of neural activity in different people watching the same movie.

Stories are also good for pure escapism, of course. Some movies suppress activity in regions of the brain usually engaged when we think about ourselves – including our past experiences and future plans. That is why engaging fiction is so appealing to us. It is doing a good job in absorbing us but not harming us.

Jessica Marshall, New Scientist

Questions

33. What are we told in the first two paragraphs?

A Researchers are surprised by how storytelling is used by humans.

B Narration is regarded as one of several universal human characteristics.

C Storytelling has been found to be an ineffective way to change people's minds.

D Narratives differ from ordinary storytelling, according to psychological research.

34. What is said in relation to Michael Gazzangia?

A He was the first to discover the practical aspect of the left brain hemisphere.

B He argues that storylines may be used to explain intuitive decision-making.

C He claims that unintentional thoughts are more common than previously believed.

D He has studied the difference between intuition and logical reasoning.

35. Which of the following statements about narratives is most in line with the text?

A They differ in their functions depending on the individual narrator.

B They are overrated as a way to understand how people think and act.

C They are used to gain insight into people's secret wishes.

D They function as a way for individuals to expand their world views.

36. What, according to the text, has been found in recent brain-scanning research?

A X-raying improves a person's ability to understand their own internal reasoning.

B Action films release stronger reactions in the brain than reading stories.

C The human brain uses similar zones regardless of narrative genre.

D Reading stories has been found to enhance human learning.

37. In what way is the expression "survival benefits" related to narratives?

A Narratives have always been important for mutual understanding and socialising.

B Narratives are often used in therapy to promote basic instincts.

C Narratives are necessary for survival in the modern life of networking.

D Narratives have survived because children in all cultures need storytelling.

FORTSÄTT PÅ NÄSTA SIDA »

AND HERE ARE SOME SHORTER TEXTS:

Booming Tourism

Newly rich and mobile travelers are pouring out of China and India. They're sticking close to home for now, but it's only a matter of time before they fan out across the globe, reshaping the tourist landscape. The tourism industry has reacted to the twin phenomena of travel booms in China and India by fundamentally re-examining itself. The old dichotomy between domestic and international travel has blurred in favor of a new concept called "total tourism". It lumps all travel into one global category in which borders increasingly don't matter. Today's domestic tourist, goes the logic, will become tomorrow's globe-trotter, who will return with more worldly tastes and create pressure to transform and modernize the travel industry back home.

Question

38. What is said about people from China and India as regards tourism?

A The majority of them can now afford to travel abroad.

B They appear unwilling to cross their own national borders.

C So far their travels have tended to cover relatively short distances.

D It will take a long time before they are likely to visit far-off countries.

Question

39. What is suggested about the future of tourism?

A Tourism will be chiefly oriented toward global travel by rich people.

B Travelling abroad and within one's own country will be increasingly integrated.

C Domestic tourism will be drastically reduced due to the impact of international travel.

D The travel industry will have to find new destinations for mass tourism.

Congo Fever

You can be killed by an exotic variety of diseases in India. But until recently Congo fever was not one of them. A tick-borne virus, endemic to parts of Africa, the Middle East and elsewhere, it passes easily from livestock to man, and then between humans. Horrible symptoms include fever, internal bleeding and liver failure. Some 30% of infected humans die, usually within a couple of weeks. The authorities in western India were therefore alarmed when a medical intern died of the disease, formally known as Crimean-Congo haemorrhagic fever. Previously it had killed three others: a patient, plus a doctor and nurse who had cared for her. These appear to be the first recorded deaths in India from the illness. The fever's arrival is a mystery. Nobody is predicting an imminent plague. But in a region with booming human population, a strong agricultural industry and lively trade, a virus that threatens both livestock and humans is indeed troubling.

Question

40. What are we told here?

A Congo fever may have mortal consequences for India's population.

B The Indian Congo fever epidemic started in the big hospitals.

C Congo fever has led to a substantial reduction of India's population.

D The Indian government has managed to prevent Congo fever from spreading.

PROVET ÄR SLUT. FINNS TID ÖVER, KONTROLLERA DINA SVAR.